

Alzheimer hastalığı

İSVEÇ DEMANS MERKEZİ BİLGİ NOTU

Alzheimers sjukdom • faktablad på turkiska

En yaygın demans türü

Alzheimer hastalığı, düşünme, plan yapma ve iletişim kurma becerilerini zorlaştıran beyin hasarından kaynaklanır. Alzheimer hastalığı – bilişsel hastalık – olarak da bilinen demansın en sık görülen türüdür ve tüm olguların yaklaşık üçte ikisini oluşturur.

Risk yaşla birlikte artar

İsveç'te 100.000'e yakın kişinin Alzheimer hastası olduğu tahmin edilmektedir. Hastalık 65 yaşından önce nadir görülürken bu yaştan sonra hastalığa yakalanma riski yaş ilerledikçe artar. Yaşı 80'in üzerinde olan insanların yüzde 20'sinin Alzheimer hastası olduğu tahmin edilmektedir.

Beyinde ne olur?

Alzheimer hastalığında *beta-amiloid* adı verilen bir protein bir araya toplanarak kümeler oluşturur ve beyin hücreleri arasında birikir. Beyin hücrelerinin içinde *fibril* adı verilen küçük protein yumakları oluşur ve önemli besin maddelerinin taşınmasını engeller. Bu patolojik değişiklikler yavaş yavaş yayılır ve zaman içinde beynin daha büyük bir bölümünde hasara neden olur. Hastalığın seyri genellikle uzun yıllar boyunca devam eder.

Hastalık yavaş gelişir

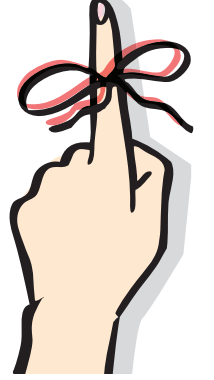
Alzheimer hastalığını tespit etmek zor olabilir çünkü ilk belirtiler yavaş yavaş ortaya çıkar. Erken belirtiler genellikle tanıdık ortamlarda bile unutkanlık ve yönelim bozukluğunu içerir. Yeni şeyler öğrenmek daha zor hale gelir. Önceden kolaylıkla yapılan işleri planlamak ve gerçekleştirmek zorlaşmaya başlar. Anksiyete ve depresyon da sıklıkla hastalıkla ilişkilendirilmektedir.

Alzheimer hastalığı erken belirtileri

- Yeni şeyler öğrenmekte zorluktur
- Yakın geçmişte yaşanan olayları unutmak
- Kelimeleri bulmakta zorluktur

Belirtiler zamanla daha şiddetli ve daha fazla olur

Alzheimer hastalığı uzun yıllar sürebilir. Hastalık ilerledikçe konuşma, zamanı algılama ve doğru karar verme gibi yetilerde yavaş yavaş bozulma görülür. İletişim kurmak da daha zor hale gelir. Zamanla giyinme, hijyen ve kişisel bakım konularında yardım alınması gerekebilir. İlerleyen dönemde toplum sağlığı ve sosyal bakım hizmetlerinin yardım ve desteğine de ihtiyaç duyulur.

Erken teşhis

Erken teşhis konulması iyidir. Bu nedenle Alzheimer hastalığından şüpheleniyorsanız bir doktora başvurun. Hastalık basit bir testle doğrulanamaz. Bunun yerine çeşitli testler, muayeneler ve aile bireyleriyle yapılan görüşmelere dayanarak teşhis konur.

Tedavi ve yönetim

Belirtilerin anlaşılması yaşamın en iyi ve anlamlı şekilde planlanmasını kolaylaştırır. Evde kullanılan yardımcı araçlar ve diğer destek türleri günlük yaşamı farklı şekillerde kolaylaştırabilir. Ayrıca, kişinin etrafında huzurlu ve sessiz bir ortam yaratmaya çalışmak da önemlidir çünkü stres genellikle hastalığın belirtilerini artırır.

Günümüzde özellikle erken evrelerde belirtileri hafifletebilecek ilaçlar bulunmaktadır. Bununla birlikte son yıllarda Alzheimer ile ilgili araştırmalar büyük ilerleme kaydetmiştir ve hastalığın ilerlemesini geciktirebilecek ilaçlar da geliştirilmektedir.

© Svenskt Demenscentrum

Daha fazla bilgi ve Türkçe bilgi formları Svenskt Demenscentrum'un web sitesinde mevcuttur:
www.demenscentrum.se/tr

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, (08) 690 5800, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se

Alzheimers sjukdom

FAKTABLAD FRÅN SVENSKT DEMENSCENTRUM

Den vanligaste demenssjukdomen

Alzheimers sjukdom orsakas av skador i hjärnan som gör det svårare att tänka, planera och kommunicera. Alzheimer är den vanligaste demenssjukdomen – eller kognitiva sjukdomen som man också säger – och står för runt två tredjedelar av samtliga fall.

Risken ökar med åren

I Sveriges beräknas närmare 100 000 personer vara drabbade av alzheimer. Sjukdomen är ovanlig före 65 år, därefter ökar risken att insjukna med stigande ålder. Hos personer som är 80 år eller äldre beräknas 20 procent ha utvecklat alzheimer.

Vad händer i hjärnan?

Vid Alzheimers sjukdom börjar proteinet *beta-amyloid* klumpa ihop sig och lagras mellan hjärnans nervceller. Inuti cellerna bildas *fibriller*, små garnnystan som förhindrar transporten av viktiga näringsämnen. Dessa sjukliga förändringar sprider sig och gradvis skadas en allt större del av hjärnan. Sjukdomsförloppet sträcker sig ofta över många år.

Sjukdomen kommer smygande

Alzheimer kan vara svår att upptäcka eftersom de första symtomen kommer smygande. Tidiga tecken brukar vara glömska och problem med att orientera sig, även i kända miljöer. Det blir svårare att lära sig nytt och saker som tidigare var okomplicerade blir besvärliga att planera och utföra. Även oro och nedstämdhet tillhör ofta sjukdomsbilden.

Tidiga tecken på alzheimer

- svårare att lära sig nya saker
- glömmar bort saker som nyligen hänt
- problem med att hitta ord

Symtomen blir fler och starkare

Alzheimer kan pågå i många år. Gradvis försämras allt fler funktioner, till exempel språk, tidsuppfattning och omdöme. Det blir även svårare att kommunicera. Hjälpmiddel, påklädning, hygien och personlig vård blir så småningom nödvändigt. Efterhand behövs även hjälp och stöd från samhällets vård och omsorg.

Tidig diagnos

Det är bra att få en tidig diagnos. Kontakta därför en läkare om du misstänker Alzheimers sjukdom. Sjukdomen går inte att fastställa genom ett enkelt prov. Diagnosen bygger istället på en rad olika tester och undersökningar, liksom intervjuer med anhöriga.

Bemötande och behandling

Att få en förklaring till symtomen ökar möjligheterna att planera för ett så bra och meningsfullt liv som möjligt. Hjälpmiddel och annat stöd kan på olika sätt underlätta vardagen. Det är också viktigt att försöka skapa lugn och ro runt personen – stress förstärker ofta symtomen.

I dag finns läkemedel som kan lindra symtomen, främst i ett tidigt skede. Men alzheimerforskningen har gjort stora framsteg på senare år och läkemedel som även kan fördröja sjukdomsförloppet är under utveckling.

2025 • Svenskt Demenscentrum ©

Fler faktablad på olika språk kan skrivas ut från Svenskt Demenscentrums webbplats:
www.demenscentrum.se/Faktablad

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se